

Minnesanteckningar

Skärgårdens Exekutivkommitté 6 november 2025

Tid och plats:

6 november 2025, kl. 13-15 på Tessinska palatset

Kallade:

Carl Kangas, Värmdö kommun
Cecilia Skingsley, Länsstyrelsen Stockholm (ordförande)
Harry Bouveng, Region Stockholm
Jan Zetterman, Skärgårdsstiftelsen
Marcus Svinhufvud, Nynäshamns kommun
Märta Martin-Granlund, Region Stockholm
Nilla Söderqvist, SIKO
Richard Orgård, Österåkers kommun
Sven Gustafsson, Haninge kommun
Tina Runhem, Vaxholms stad
Ulrika Falk, Norrtälje kommun

Övriga deltagare:

Anders Lindblom, Länsstyrelsen Stockholm (föredragande)
Martin Pålman, Region Stockholm
Niklas Sjöberg, Länsstyrelsen Stockholm (föredragande)
Patrik Cederlöf, Länsstyrelsen Stockholm
Paula Jonsson, Länsstyrelsen Stockholm (föredragande)
Tereze Säll Patwary, Länsstyrelsen Stockholm (sekreterare)

Frånvarande:

Boel Godner, Södertälje kommun

2025-11-19

1. Godkännande av dagordningen

Dagordningen godkändes.

2. Minnesanteckningar från föregående möte, den 25 mars

Minnesanteckningarna godkändes.

3. Aktuella frågor och laget runt

Patrik Cederlöf, Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsen har under perioden haft ett stort fokus på beredskapsfrågor i samverkan med berörda kommuner och Skärgårdsstiftelsen. Löpande dialog förs med de flesta ledamöterna i kommittén. Även frågor kopplat till säl och skarv har varit aktuella, liksom arbetet inom Nordiska Skärgårdssamarbetet och det pågående samarbetet kring EGTS, en gemensam juridisk kropp för att förenkla gränsöverskridande samarbete.

Carl Kangas, Värmdö kommun

Värmdö kommun arbetar vidare med Skärgårdspaketet med särskilt fokus på boendefrågor på kärnöarna. Under gårdagens budgetmöte diskuterades de infrastrukturella förutsättningarna för kommunen, med betoning på vikten av fungerande transporter hela vägen ut till skärgårdens replipunkter.

Nilla Söderqvist, SIKO

SIKO har nyligen finansierat en aktion i Kanholmsfjärden i syfte att stoppa dumpning av förorenade muddermassor. Skärgårdsriksdag planeras till mars 2026 i samarbete med Region Stockholm. SIKO planerar närvaro under kommande båtmässa. Medicinfrågan som tidigare diskuterats i kommittén är fortsatt aktuell och ej utlöst.

Tina Runhem, Vaxholms stad

Vaxholms stad arbetar med att ta fram en ny översiktsplan samt att komplettera denna med ett nytt kulturmiljöprogram. Kommunen har begärt förlängd svarstid både från Länsstyrelsen och Försvarsmakten. Antagandet av ny översiktsplan planeras till februari nästa år. En detaljplaneändring pågår för Kastellsundet, vattenområdet mellan Kastellet och Österhamnen, i syfte att utöka

2025-11-19

vattenområdet och skapa plats både för sjötrafik, sjöservice och Försvarsmaktens behov. Detta är en viktig fråga för kommunens verksamheter, särskilt eftersom markytorna är begränsade. På Resarö pågår ett arbete kring nedskräpning vid en fastighet som länge varit en angelägen fråga. Kajprojektet fortlöper med särskilt fokus på Söderhamnen, där arbetet går snabbare än planerat och målet är att hamnen ska stå klar till nästa sommar. Kommunen arbetar även för att etablera ett ytterligare färjeläge mellan Rindö och Vaxholm, något som inte inkluderats i länsplanen. Dialog förs med Trafikverket i frågan.

Ulrika Falk, Norrtälje kommun

Norrtälje kommun har stort fokus på beredskapsfrågorna, vilket även är temat för årets Skärgårdsforum, som äger rum senare i november. Kommunen har sålt PKC-huset på Arholma för att möjliggöra för trygghetspunkt inom det aktuella SOT-projektet. Som länets geografiskt största kommun men med endast tre procent av länets befolkning står Norrtälje inför stora utmaningar kopplat till vatten och avlopp. Ett pilotprojekt pågår på Vätö för att ta fram en detaljplan som ska möjliggöra en långsiktig lösning i VA-frågan.

Richard Orgård, Österåkers kommun

Österåkers kommun har ett tydligt fokus på trafikfrågor. Vildsvinsstammen utgör en växande utmaning, då den orsakar omfattande skador i bland annat skärgården. Kommunen arbetar med övergripande detaljplaner där bebyggelsen successivt förändras från fritidshus till permanentbostäder. I budgeten har särskilda förstärkningar gjorts inom skolområdet. Skärgårdsbidraget samt investeringar kopplade till det civila försvaret och livsmedelsförsörjningen har också prioriterats.

Marcus Svinhufvud, Nynäshamns kommun

Nynäshamns kommun har nyligen antagit en ny översiktsplan. Arbetet med att uppdatera vattentjänstplanen pågår, kommunen står inför liknande utmaningar som Norrtälje gällande VA-frågor. Ett ärende enligt paragraf 6 pågår, vilket kan medföra kostsamma investeringar. Kommunen lyfter även skolfrågan och utmaningar kopplade till skav och vildsvin.

2025-11-19

Sven Gustafsson, Haninge kommun

Haninge kommun fortsätter att växa och planerar för 1 500 nya bostäder nästa år. Översiktsplanen är ute på granskning. Kommunen arbetar med förtätning i både villaområden och i den regionala stadskärnan, där målet är 40 000 bostäder inom tio år. Översiktsplanen har ett begränsat fokus på skärgården. Haninge har två kärnöar och arbetar tillsammans med Trafikverket i frågan om en statlig färja till Ornö. Trots Trafikverkets intresse har engagemanget från öborna varit svagt. SOT-punktsarbetet är fortsatt prioriterat.

Jan Zetterman, Skärgårdsstiftelsen

Skärgårdsstiftelsen arbetar med att utveckla sina fastigheter. Flera fastigheter står tomma, bland annat i Nynäshamn och vid Badhusviken i Haninge. Viltfrågan är mycket aktuell, då kronhjort har satts ut på vissa platser vilket skapat intressekonflikter mellan jägare och lantbrukare. Skärgårdsstiftelsen har även fått förelägganden från brandmyndigheterna, som enligt Skärgårdsstiftelsen tenderar att övertolka lagen. I vissa fall uppstår problem när tidigare godkända bygglov behöver ändras. Budgeten för kommande år är antagen av styrelsen och innehåller ett fast investeringsbidrag från region Stockholm på 15 miljoner kronor extra under två år, vilket möjliggör utveckling av befintliga fastigheter.

Harry Bouveng, Region Stockholm

EU Strategy for the Baltic Sea Region (EUSBR) har nyligen haft sammanträde i Gdansk, där flera nivåer av säkerhet- och beredskapsfrågor stod i fokus.

Märta Martin-Granlund, Region Stockholm

Region Stockholm informerade att budgeten ännu inte är färdigställd, budgetfullmäktige är nästa vecka. Flera budgetförslag rör skärgården, bland annat fler båtlinjeturer till kärnöarna, en övergång till HVO-bränsle och höjt bidrag till Skärgårdsstiftelsen. Den regionala utvecklingsplanen (RUFS 2060) är ute på samråd. Arbetet med att förlänga säsongen i skärgården ses som en viktig del i att stärka näringslivet och öka helårsboendet. Trafiken har ökat jämfört med föregående år, Vaxholm har bidragit till den största ökningen. Arbetet med Stockholm Archipelago Trail och

2025-11-19

pilotprojekten för säsongsförlängning på Sandhamn, Utö och Grinda fortsätter. Det regionala skärgårdsrådet har fått en ny ledamot från Leader Stockholmsbygd, med fokus på ungas delaktighet.

4. Avsaltning i Stockholms skärgård

Anders Lindblom, Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsen har tagit fram ett internt PM men det finns ännu inget samlat ställningstagande från Länsstyrelsen gällande upprättande av avsaltningsanläggningar. Frågan aktualiseras ofta i samband med detaljplanarbeten.

Länsstyrelsen har en mer restriktiv inställning till avsaltning av grundvatten, men ser inga större utmaningar kring anläggningar som tar in ytvatten. Det finns tydliga lagrum att förhålla sig till kopplat till vattenverksamhet, kris och beredskap. Behoven varierar mellan öarna, och vissa anläggningar kan behöva vara vilande under delar av året. Utmaningar finns kopplat till drift och funktionalitet, eftersom anläggningarna mår bäst av kontinuerlig drift. Det pågår teknikutveckling, till exempel genom projekt som Blue Water, där havsvatten renats och distribuerats som dricksvatten. Länsstyrelsen uppmanar kommunerna att kontakta dem i ett tidigt skede för vägledning i varje enskilt fall.

Carl Kangas, Värmdö kommun

Värmdö kommun har vid flera tillfällen fått avslag på ansökningar om bygglov eller förhandsbesked kopplat till dricksvattenförsörjning, där avsaltningsanläggningar spelar en central roll. Enligt kommunen riskerar utvecklingen av kärnöarna att hämmas om avsaltning endast ses som en extraordinär lösning. Kommunen efterfrågar därför en mer samordnad ståndpunkt inom Länsstyrelsen och önskar ta del av det interna PM som tagits fram samt önskar att detta ska kunna omvandlas till ett vägledande dokument.

5. Lägesbeskrivning av skarvfrågan -ansvar och framtid

Niklas Sjöberg & Paula Jonsson, Länsstyrelsen Stockholm

Skarvfrågan är högaktuell. Beståndet har ökat kraftigt de senaste åren, till skillnad från tidigare då skarven inte uppfattades som ett problem. Situationen är komplex och beror på flera samverkande faktorer, inte enbart skarven eller fisket.

2025-11-19

När Länsstyrelsen tog fram förvaltningsplanen 2020 sattes tydliga mål och åtgärder. Planen beskriver länsstyrelsens ansvar och betonar vikten av samverkan mellan län, kommuner och externa aktörer. Stockholms stad har tagit ett stort ansvar och deltar i erfarenhetsutbyten tillsammans med andra län, kommuner och Naturvårdsverket. Samarbetet mellan länets fiskekonsulenter och vilthandläggare har varit produktivt och Stockholm har initierat ett forum för samverkan mellan skarvhandläggare.

Pågående forskning bedrivs i samarbete mellan Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och länsstyrelserna, där skarvens utveckling och påverkan på fiskpopulationerna följs. Skyddsjakt bedrivs för att skydda arter som ål och abborre, och flest skarvar fälls under hösten. Oljering av ägg lyfts fram som en etiskt försvarbar och effektiv metod. Samtidigt behöver informationen till allmänheten förbättras för att motverka olaga störningar. Ett forskningsprojekt pågår även i Haninge, med nationella medel från SLU. Kunskapsunderlag är viktiga för att kunna följa fiskepopulationen och göra analyser av hur skarven flyttat på sig.

Se presentation 1.

6. Återrapportering SOT-punkter Stockholms skärgård

Patrik Cederlöf & Tereze Säll Patwary, Länsstyrelsen Stockholm
Projektet om service och trygghetspunkter omfattar öarna Utö, Möja och Arholma och syftar till att säkerställa tillgången till samhällsviktiga varor och tjänster, såsom livsmedel, drivmedel, apoteksvaror och betaltjänster. En central utmaning under projektets första del har varit frågan om ägarförhållanden. En rättsutredning har genomförts för att säkerställa den juridiska grunden för projektets genomförande. Upphandling av både reservkraft och reservuppkoppling, med särskilt fokus på betaltjänster, är nu färdigställda. Parallellt pågår markarbeten och andra praktiska förberedelser inför etableringen. En inventering av befintliga resurser har också genomförts för att skapa en tydlig bild av nuläget. Leverans av reservkraftaggregaten sker i början av 2026 och invigning planeras preliminärt till våren samma år.

Länsstyrelsen överväger en ny benämning för konceptet och tar gärna emot förslag och idéer. Det finns även ett

2025-11-19

identifierat behov av kommunikationsinsatser i samband med invigningen för att öka kännedomen om SOT-punkten och dess syfte. Ett gemensamt informationsmaterial kommer tas fram, med fokus på att informera om SOT-punkternas funktion samt vikten av hemberedskap för invånarna i skärgården. Vidare planeras en förstudie för perioden 2026–2027 med syfte att undersöka möjligheten att etablera motsvarande punkter även på fastlandet.

Se presentation 2.

7. Kommande möten 2025

På mötet bestämdes att förslag till nya datum skulle bifogas minnesanteckningarna. Förslag till nya datum:

- Fredag 13 februari, kl. 14.00–16.00 på Tessinska palatset
- Fredag 12 juni, kl. 14.00–16.00 på Tessinska palatset
- Fredag 9 oktober, kl. 14.00–16.00 på Tessinska palatset
- Fredag 11 december, kl. 10.00–12.00 på Tessinska palatset

8. Övriga frågor

- Ökande stammar av hjort och vildsvin

Patrik Cederlöf, Länsstyrelsen Stockholm

På förekommen anledning kommer Länsstyrelsen och Skärgårdsstiftelsen medverka på Värmdös kommunala skärgårdsråd i december gällande situationen kring vilt i Stockholms skärgård. Skärgårdsstiftelsen har försökt göra insatser för att hantera den växande populationen av hjort och vildsvin, till följd av det stora antalet markägare, försvåras samordningen. Problemet är ökande och omfattar även mufflon och kronhjort på flera öar. Skärgårdsstiftelsen lyfter behov av en mer tvingande förvaltningsplan och önskar att Länsstyrelsen ska facilitera en första dialog mellan markägarna.

9. Mötet avslutas

Mötet avslutades.